

ім. В. Гетьмана»; редкол.: І. А. Колеснікова (голова) [та ін.]. — Київ: КНЕУ, 2018. — С. 148–151.

2. Запара В.М. Forming the foreign language competence and its role in the professional training of specialists in the tourist industry / В. М. Запара // Нові концепції викладання у світлі інноваційних досягнень європейської дидактики вищої школи: матеріали Міжнародної науково-методичної конференції 30–31 жовтня 2017 року / Укл. С. М. Іваненко [та ін.]. — Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. — С. 241–243.

3. Запара В.М. Навчання фахової термінології студентів природничих спеціальностей на заняттях з іноземної мови / В. М. Запара // Нові концепції викладання іноземної мови в світлі сучасних вимог: матеріали Міжнародної науково-методичної конференції, 5 листопада 2014 року / Укл. Г. А. Турчинова, О. О. Яременко-Гасюк, М. О. Шутова. — Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. — С. 49–50.

4. Neil Wood. Tourism and Catering. — Oxford University Press, 2003.

Капуш А.В.

кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької мови

Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

НАВЧАННЯ ГРАМАТИКИ УСНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧАСТИНИ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

Одним із завдань викладання іноземної мови за професійним спрямуванням у вищих навчальних закладах є формування у студентів комунікативної компетенції як «сукупності навичок, умінь та знань, яка дозволяє навчатися, працювати і спілкуватися в багатонаціональному суспільстві і досягати у рівноправному діалозі взаєморозуміння та взаємодії з представниками інших культур» [3, с. 10].

Дана компетенція є необхідною, зокрема, для здійснення мовленнєвої діяльності в усній формі як у ситуаціях ділового спілкування, так і у повсякденній комунікації. Як відомо, протягом багатьох десятиліть вітчизняна традиція викладання іноземних мов базувалася на засадах граматики-перекладного методу, зводилася до ознайомлення із лексико-граматичною системою мови, заучування правил, виконання вправ на переклад, передбачала широке використання рідної мови у навчальному процесі та мала своєю метою вивчення мови для читання текстів. Зміщення акцентів на розвиток усного мовлення стало можливим з появою нової, прогресивної комунікативної методики викладання іноземних мов, метою якої стало навчання мовленнєвому спілкуванню іноземною мовою та реалізація комунікативного задуму мовця.

Відомо, що комунікація відбувається за допомогою одиниць синтаксичного рівня, тому комунікативна граматики спирається на системно-структурний аспект мовних одиниць та розробляє його в особливому напрямку — конструюванні підсистем форм речення на базі його комунікативних аспектів. Основною задачею комунікативної граматики є створення основ комунікативної компетенції. Якщо носій мови володіє основними правилами комунікативної компетенції

неусвідомлено, то неносій мови може досягнути їх лише шляхом свідомого та планомірного вивчення [2, с. 5–6].

Граматики усного мовлення — це граматики практичного використання мови, тому її засвоєння є необхідною умовою навчання мовленнєвому спілкуванню. У методиці викладання іноземних мов навчання діалогічному мовленню передують навчання монологу, що обумовлено «діалогічним характером будь-якого спілкування та первинністю діалогу відносно монологу, а також відповідає нашим очікуванням (ми хочемо пошвидше навчитися спілкуватися з партнерами) та можливостям» [1, с. 129]. Для діалогічного мовлення характерні такі особливості як спонтанність, використання мовленнєвих кліше, еліптичність, фразеологічність, адресованість конкретному партнеру по комунікації, емоційність, елементи розмовної мови, запозичення (насамперед, з англійської мови), діалектизми тощо. До найбільш поширених типів діалогів у ситуаціях реального спілкування відносять діалог етикетного характеру (*small talk*), розпитування, обмін враженнями, обговорення, домовленість та ін.

Характерними рисами граматики усного мовлення в німецькій мові є:

1) переважання простих речень, у яких дієслово-підмет може стояти на першому місці або опускається смислове дієслово, напр., *Du musst noch das Päckchen abholen. — Mach' ich gleich. / Hab' ich schon;*

2) порушення порядку слів у підрядному реченні, насамперед, після сполучника *weil*, напр., *Ich muss mich bei ihm melden, weil ich finde es wichtig;*

3) порушення рамкової конструкції речення з метою доповнення, акцентування уваги на певній інформації, напр., *Wir sind gestern zurück gekommen aus Prag;*

4) наявність модальних часток (*doch, ja, halt, mal*), еліпсів (усічених форм слів та фраз), повторів тощо.

Виходячи з вищезазначених характеристик усного діалогічного мовлення та з метою ефективного формування його навичок, можуть бути запропоновані певні навчальні стратегії та типи вправ. Насамперед, це вправи, які містять вирази, характерні для побутового розмовного мовлення, такі, що вживаються у природніх ситуаціях спілкування. Спочатку студенти знайомляться з мовленнєвими кліше, за якими слідує діалог, що демонструє їх використання. Діалог є основою для всіх наступних вправ та для розвитку навичок усного мовлення по конкретній темі. Обов'язковим є також знайомство із основними словотвірними моделями, найбільш поширеними в усному мовленні, та вправи на розвиток навичок словотвору. Засвоєння найбільш поширених розмовних мовленнєвих зворотів формує навички використання словотвірних елементів у повсякденному усному мовленні, допомагає уникнути зайвого академізму і штучності у розмові з носіями мови, створити невимушену та сприятливу атмосферу під час ділового спілкування.

Не зважаючи на засади одномовності навчального процесу, у деяких випадках, через наявні у тексті фразеологічні словосполучення, має сенс подавати паралельні тексти рідною мовою, які є не дослівним перекладом німецького тексту, а набором виразів, що могли б бути використані у схожій ситуації спілкування. Паралельні тексти наочно ілюструють особливості тієї чи іншої

мови, сприяють розвитку у студентів відчуття мови, показують неможливість, в окремих випадках, дослівного перекладу. Саме через фразеологічність розмовної мови бажано заучувати не окремі речення, а невеликі уривки тексту, які містять дані фразеологічні словосполучення. Наступним етапом має стати виконання вправ на розвиток навичок вживання таких фразеологічних словосполучень в усному мовленні.

Література

1. Бориско Н.Ф. Сам себе методист или советы изучающему иностранный язык. — К.: «Фирма «ИНКОС», 2001. — 267 с.
2. Михайлов Л.М. Немецкий язык: Грамматика устной речи: Учеб. пособие для вузов / Л.М. Михайлов. — М.: ООО «Издательство Астрель»: ООО «Издательство АСТ», 2003. — 348 с.
3. Рамкова Програма з німецької мови для професійного спілкування для вищих навчальних закладів України. Колектив авторів: Амеліна С.М., Аззоліні Л.С. та ін. — К.: Ленвіт, 2006. — 90 с.

Ковтун В.С.

старший викладач кафедри німецької мови

Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

ПЕРЕКЛАД ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ ОСОБИСТОСТІ

***Анотація.** Автор розглядає значення якості перекладу в міжкультурній різномовній комунікації на прикладі радянського та наступних російських видань роботи Олександра Верта «Россия в войне 1941–1945» протягом 1967–2019 років. Він стверджує, що усвідомлений неадекватний переклад є інструментом деформації соціокультурного простору читача.*

***Abstract.** The author discusses the importance of the quality of translation in foreign language intercultural communication. As his assessment basis he takes the Soviet and later Russian editions of the work of Alexander Werth «Russia at War 1941–1945» during 1967–2019. He claims that a well-considered inadequate translation is an instrument for deforming the reader's social-cultural environment.*

***Ключові слова:** переклад, міжкультурна комунікація, неадекватний переклад, деформація, соціокультурний простір, особистість.*

***Key words:** translation, intercultural communication, an inadequate translation, deforming, social-cultural environment, person.*

Комунікація як така сягає своєї мети виключно за наявності мовного порозуміння між учасниками цього комунікативного акту, який може відбуватися як безпосередній або опосередкований контакт комунікантів.

Основними видами безпосередньої комунікації вбачаються:

а) усне спілкування її учасників із залученням принагідних невербальних засобів комунікації;

б) письмове спілкування учасників комунікативного акту із залученням технологічних засобів його забезпечення (папір, уміння оперування SMS, e-mail тощо) та обов'язкового врахування особливостей ІТ-спілкування — наявність